

Grote opgaven in een beperkte ruimte

Ruimtelijke keuzes voor een
toekomstbestendige leefomgeving

Rienk Kuiper
David Hamers
8 april 2021

De presentatie in het kort

- 1 Ruimtelijke keuzes zijn nodig
- 2 Naar een nieuwe balans tussen gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde
- 3 Integrale verstedelijkingsvisie op kaart
- 4 Van vooral systeem- naar meer resultaat-verantwoordelijkheid Rijksoverheid

1 Ruimtelijke keuzes zijn nodig

Urgente ruimtelijke keuzes in komende regeerperiode

- Grote én diverse vraagstukken op brede terrein leefomgeving komen samen in de ruimte
- Rijk biedt met NOVI richting, maar veel keuzes moeten nog worden gemaakt
- In deze publicatie: ruimtelijke keuzes agenderen en beleidsopties aandragen

2 Naar een nieuwe balans tussen gebruikswaarde, belevingswaarde en toekomstwaarde

Draagkracht fysieke leefomgeving onder druk

Meervoudige opgave; bodem en water centraal

Systemen van water en bodem onder druk

Overschrijding stikstofdepositie in natuurgebieden 2018

- Kwaliteit matig: risico's voor een aantal vegetatietypen
- Kwaliteit slecht: risico's voor alle vegetatietypen

Bodemdaling 2016 – 2050 (cm)

- 3 – 20
- Meer dan 20

Gemiddelde laagste grondwaterstand 2018 – 2050

- Sterke daling (meer dan 25 cm)
- Enige daling (10 – 25 cm)

Verzilting grondwater (diepte van het zoet-zoutgrensvlak, metingen van de laatste 100 jaar in m)

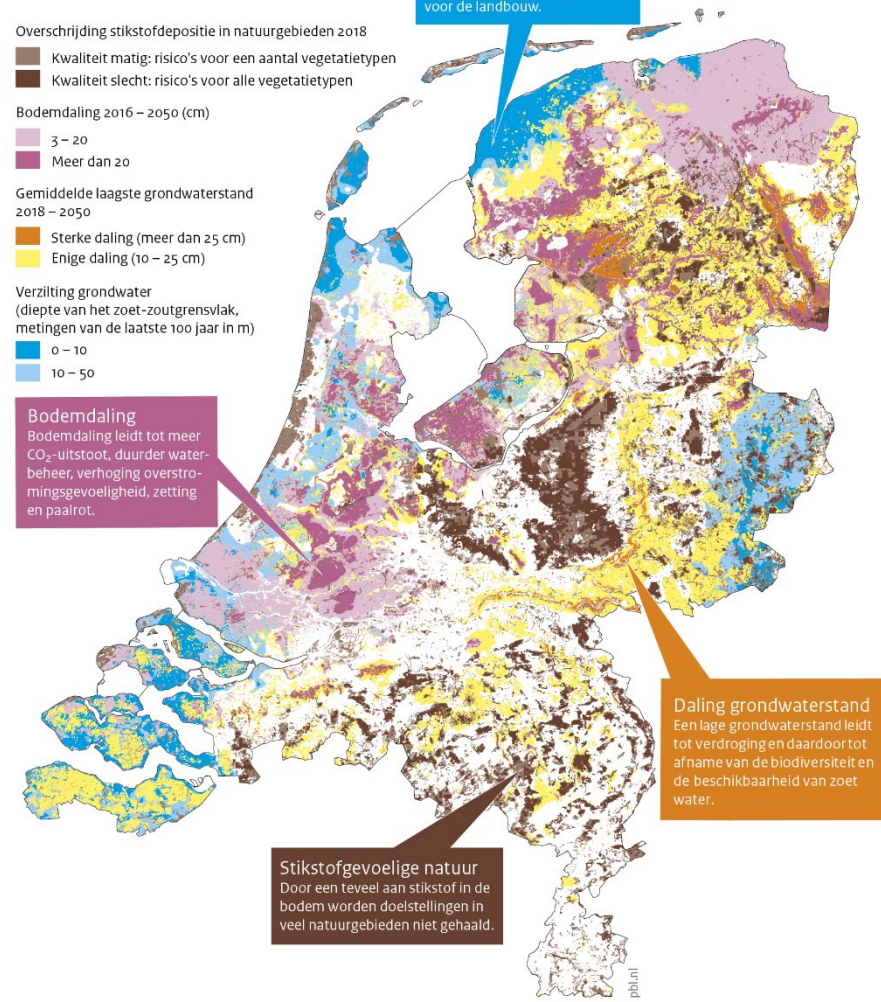
- 0 – 10
- 10 – 50

Bodemdaling
Bodemdaling leidt tot meer CO₂-uitstoot, duurder waterbeheer, verhoging overstromingsgevoeligheid, zetting en paalrot.

Verzilting grondwater
Verzilting beperkt mogelijkheden voor de landbouw.

Daling grondwaterstand
Een lage grondwaterstand leidt tot verdroging en daardoor tot afname van de biodiversiteit en de beschikbaarheid van zoet water.

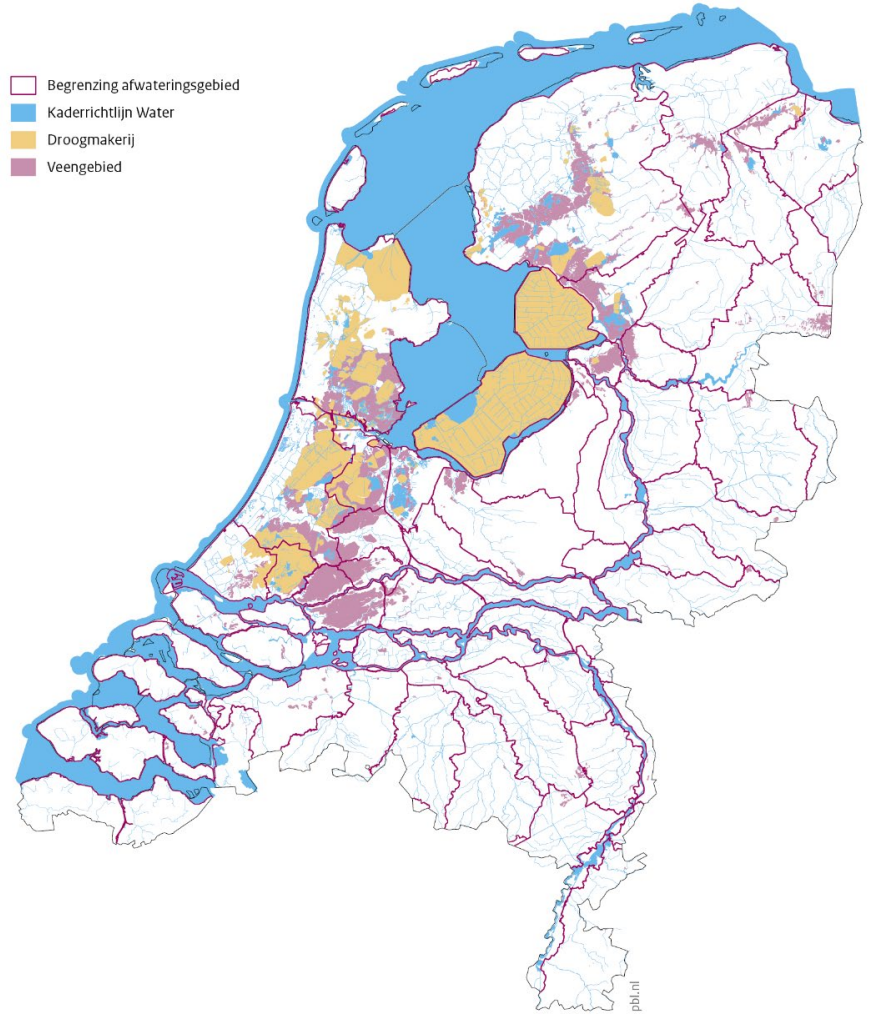
Stikstofgevoelige natuur
Door een teveel aan stikstof in de bodem worden doelstellingen in veel natuurgebieden niet gehaald.

Bron: Klimateffectatlas, WUR, bewerking PBL

Watersysteem en afwateringsgebieden

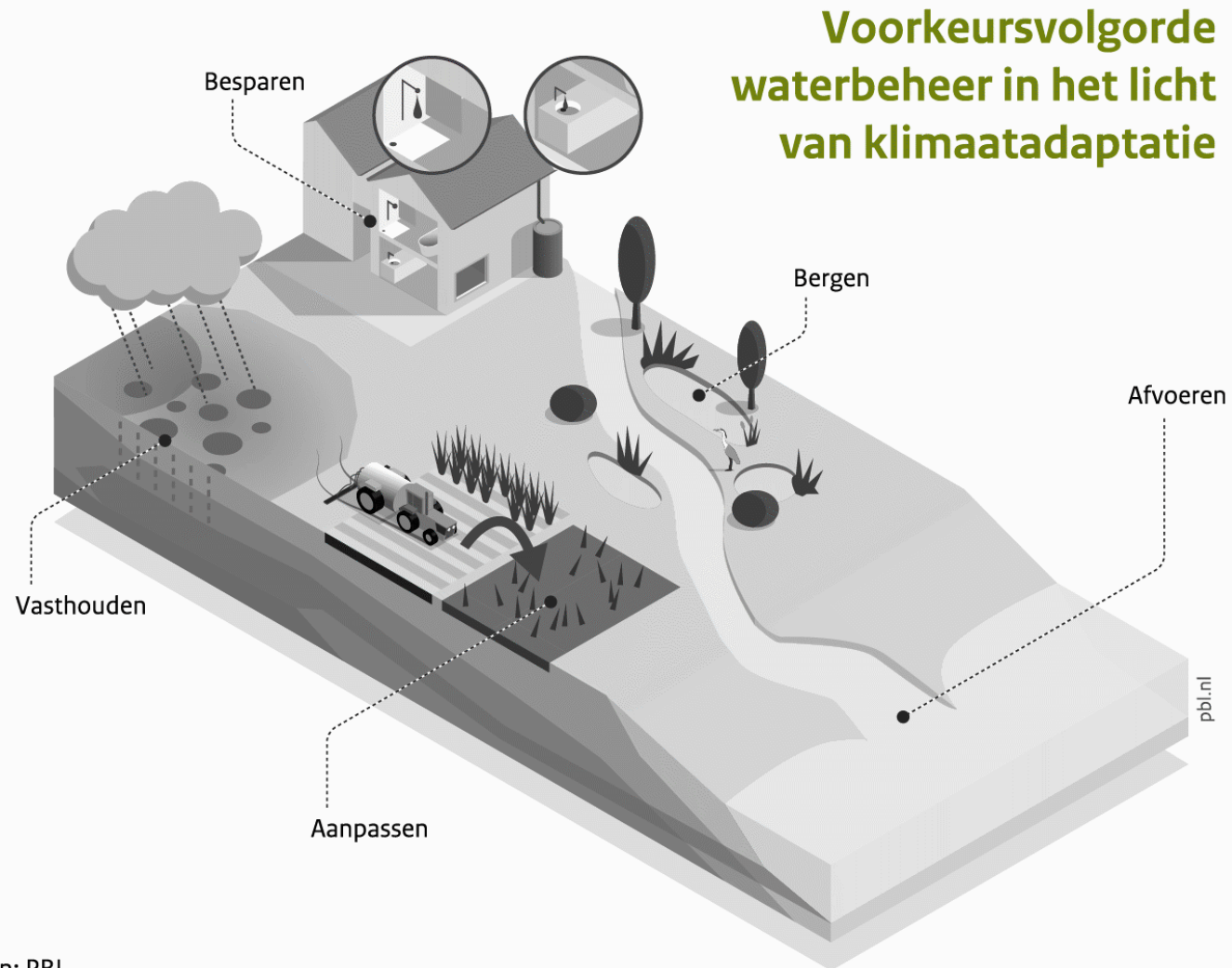
- Begrenzing afwateringsgebied
- Kaderrichtlijn Water
- Droogmakerij
- Veengebied

Bron: RWS, BRO, bewerking PBL

Waterbeheer in vijf stappen

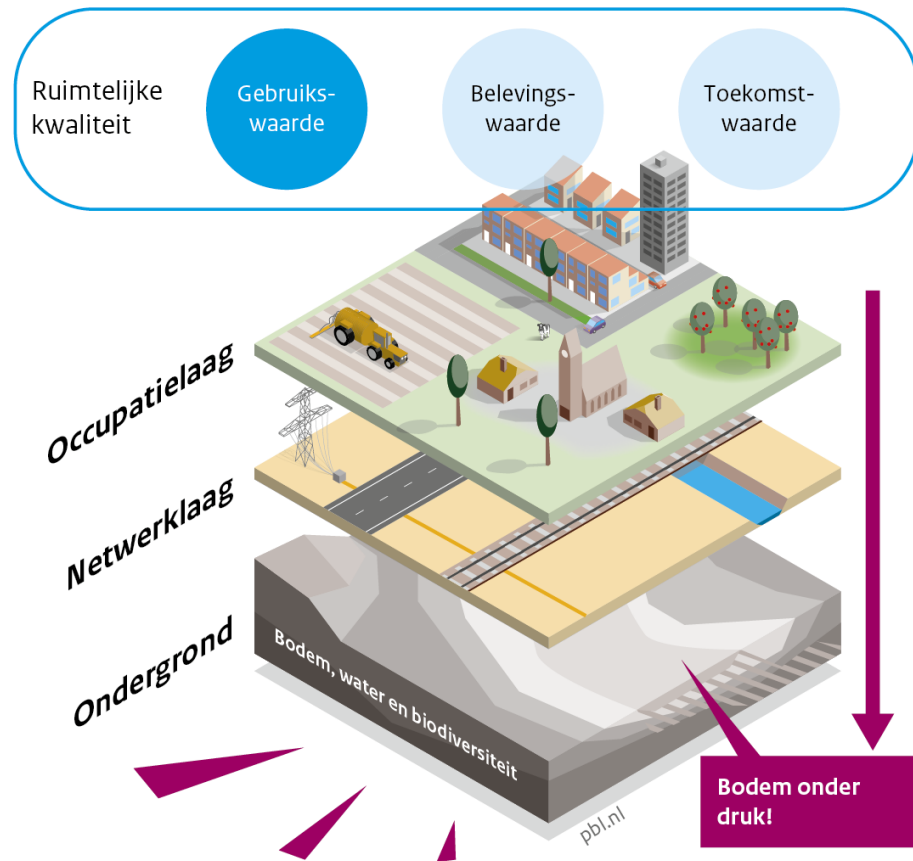

Maatschappelijk draagvlak vergt kabinetsbrede aanpak

Naar een nieuwe balans, bodem en water centraal

Huidige situatie

Gebruikswaarde dominant, ecologisch systeem onder druk

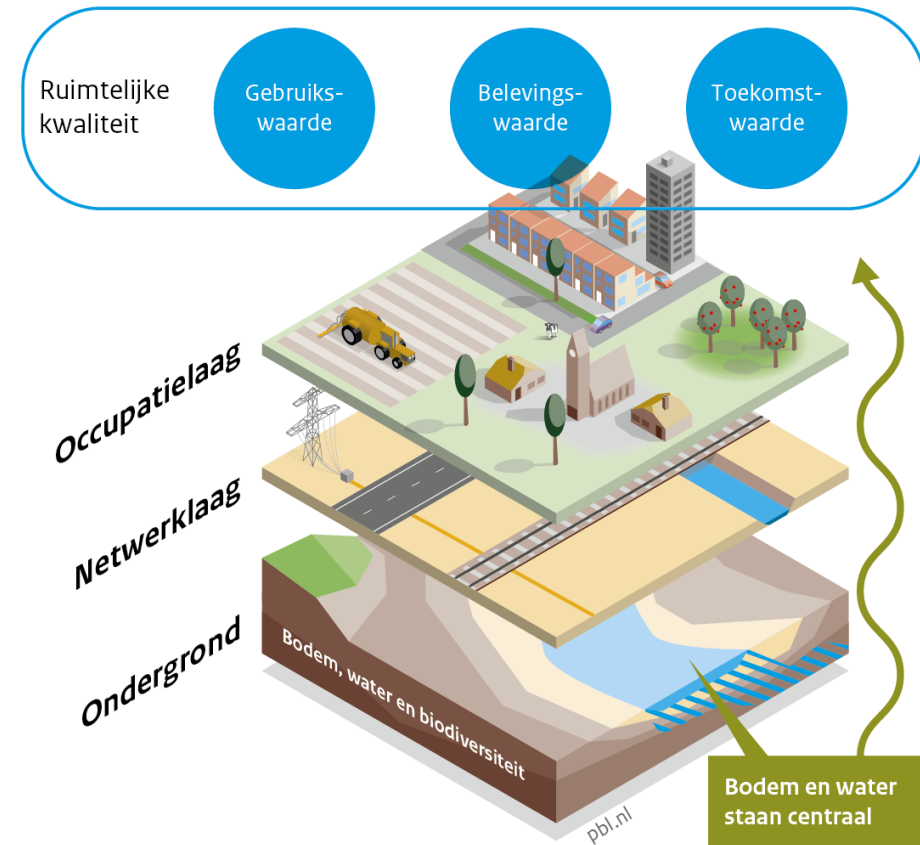

Bron: PBL

Naar een nieuwe balans, bodem en water centraal

Gewenste situatie

Waardes in balans, bodem en water centraal

Bron: PBL

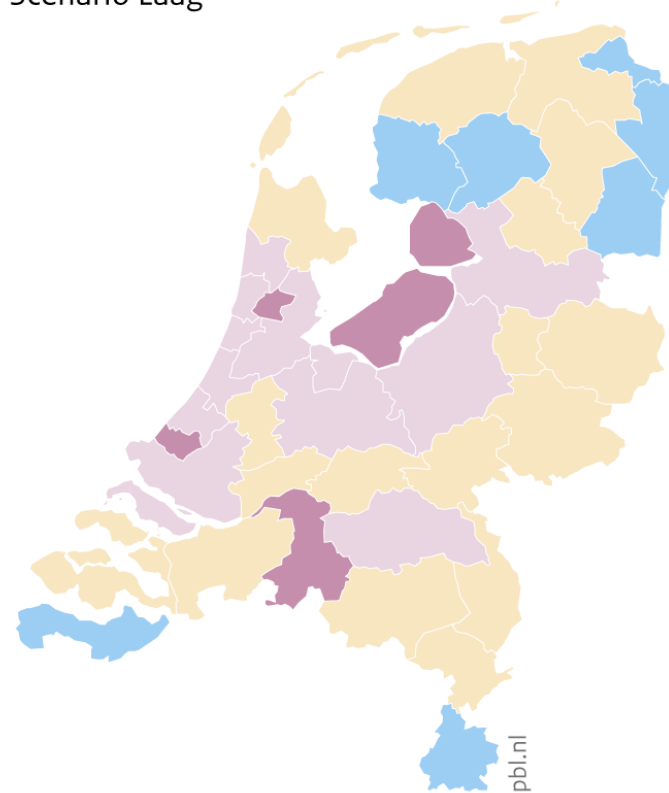
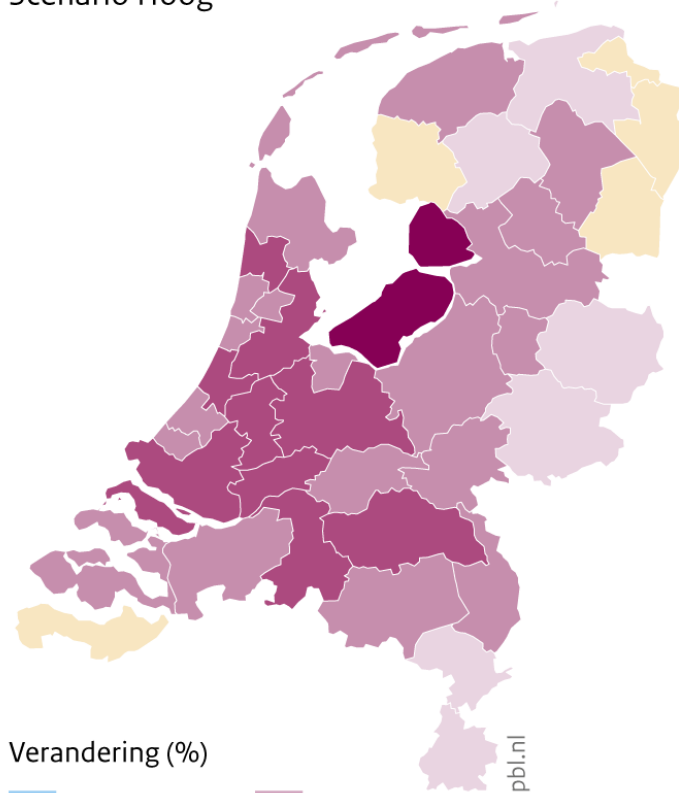
3 Integrale verstedelijkingsvisie op kaart

Verstedelijkingsdruk groot, verschillend, onzeker

Verandering aantal huishoudens per COROP-gebied, 2018 – 2050

Scenario Hoog

Scenario Laag

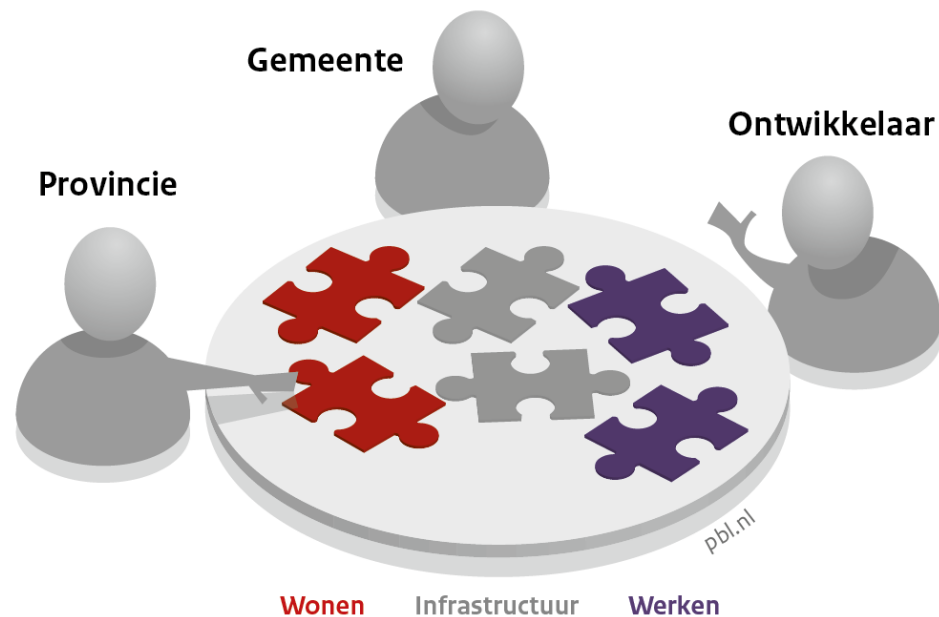

Woningbouwopgave als onderdeel van integrale verstedelijkingsvisie

Verstedelijkingsdruk vraagt om visie Rijksoverheid

Huidige situatie

Plannen voornamelijk gericht op woningbouw

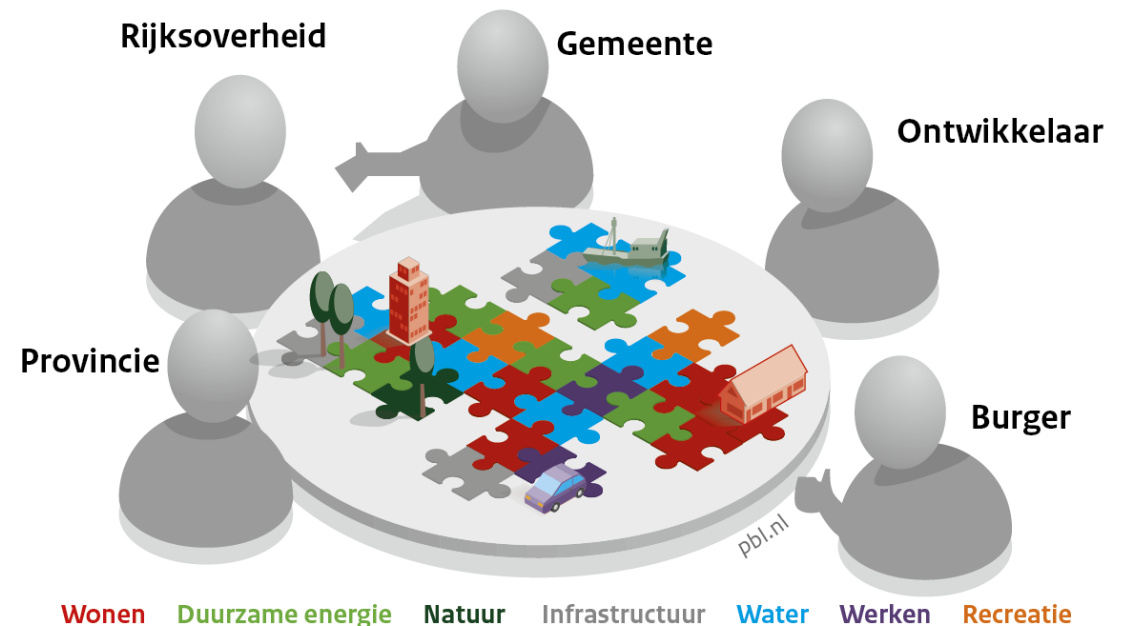

Bron: PBL

Verstedelijkingsdruk vraagt om visie Rijksoverheid

Gewenste situatie

Integrale verstedelijkingsstrategie én concrete projecten

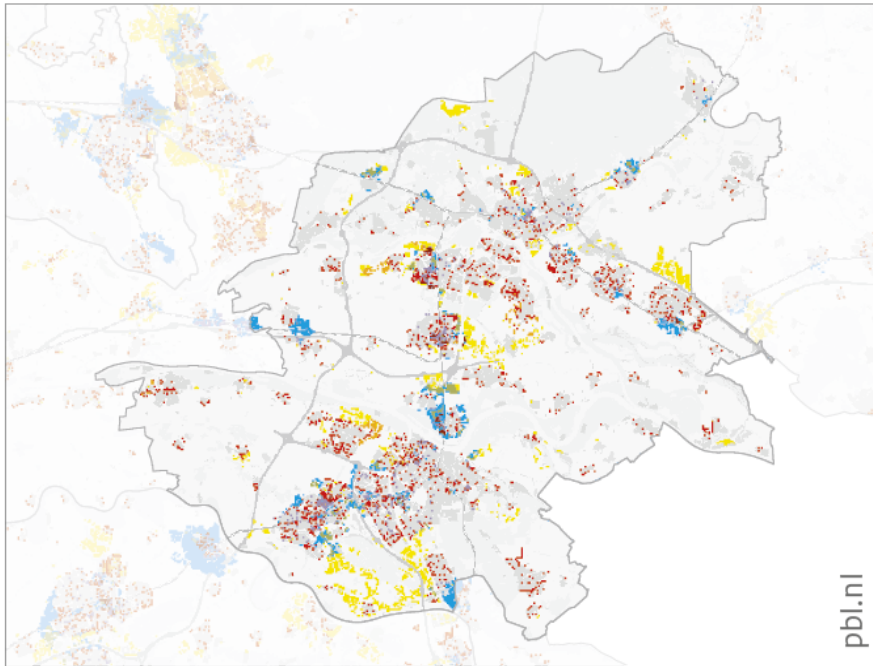

Bron: PBL

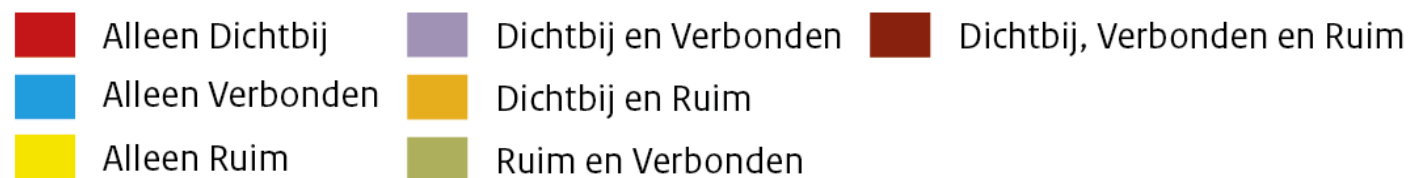
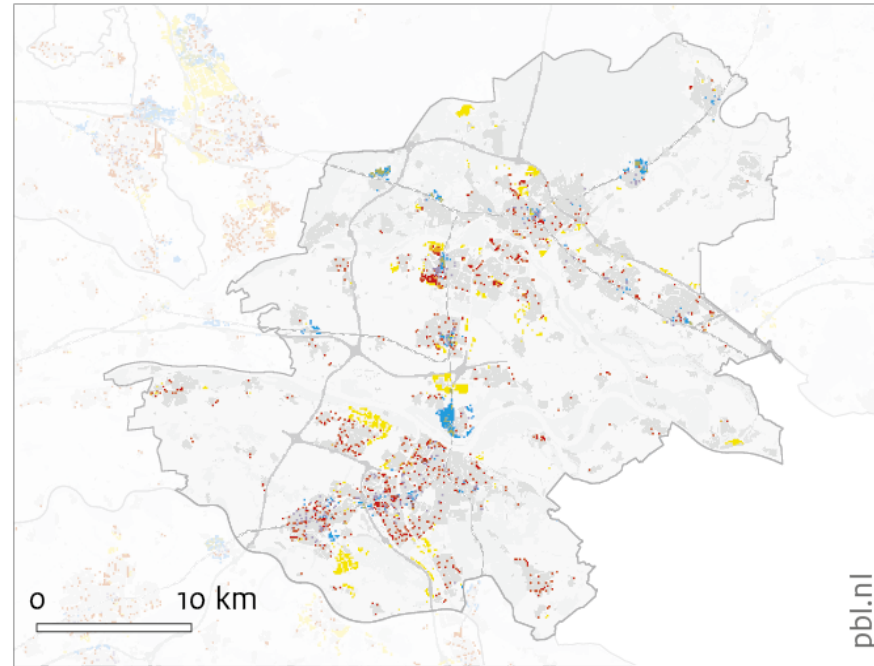
Ruimtelijke keuzes doen ertoe

Vergelijking verstedelijkingsvarianten in regio Arnhem-Nijmegen, 2050

Scenario Hoog

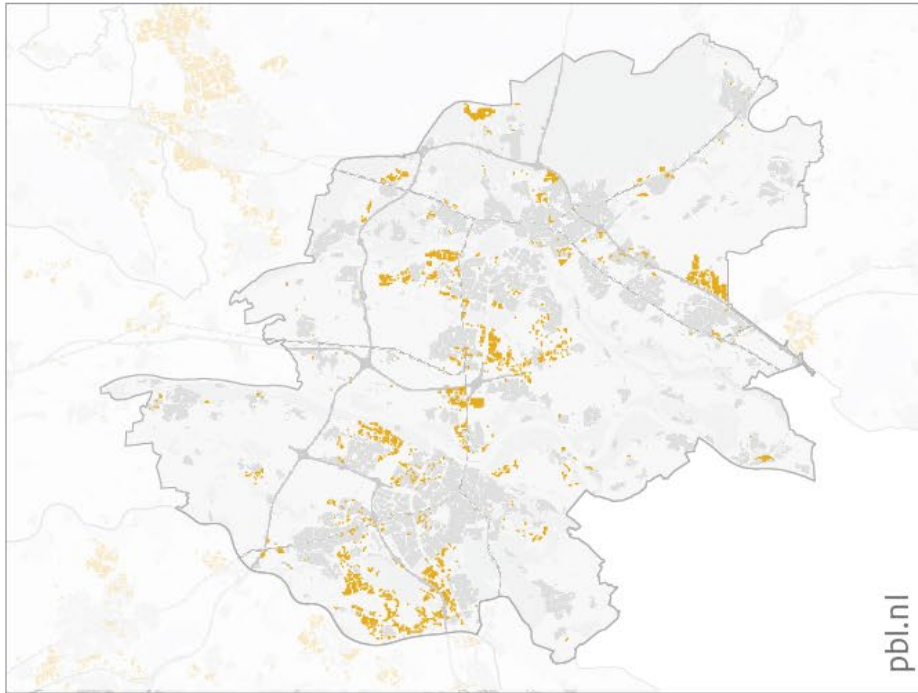
Scenario Laag

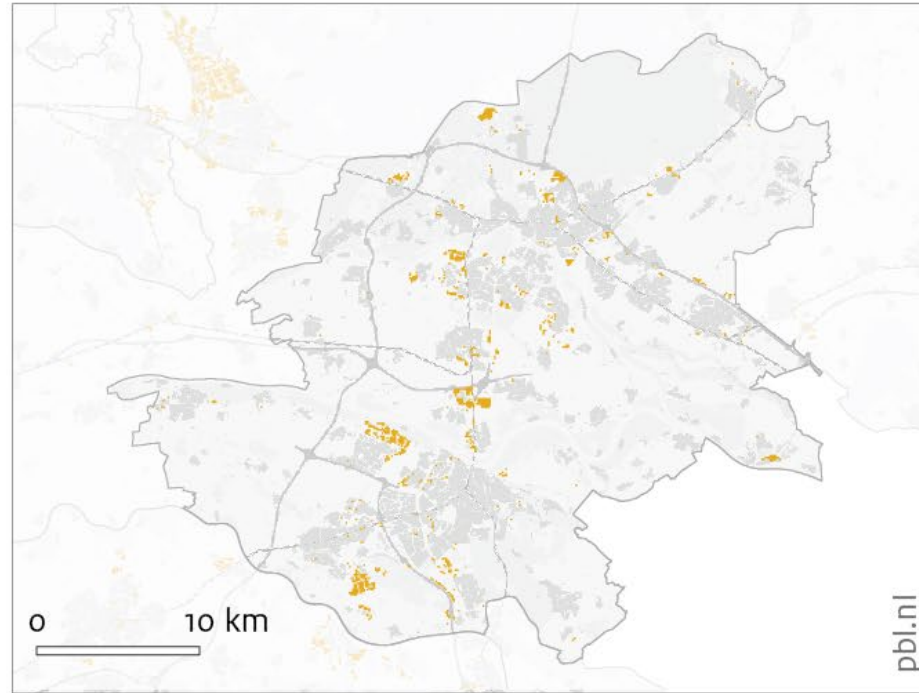
Ruimtelijke keuzes doen ertoe

Vergelijking verstedelijkingsvarianten in regio Arnhem-Nijmegen, 2050

Scenario Hoog

Scenario Laag

 Ruim

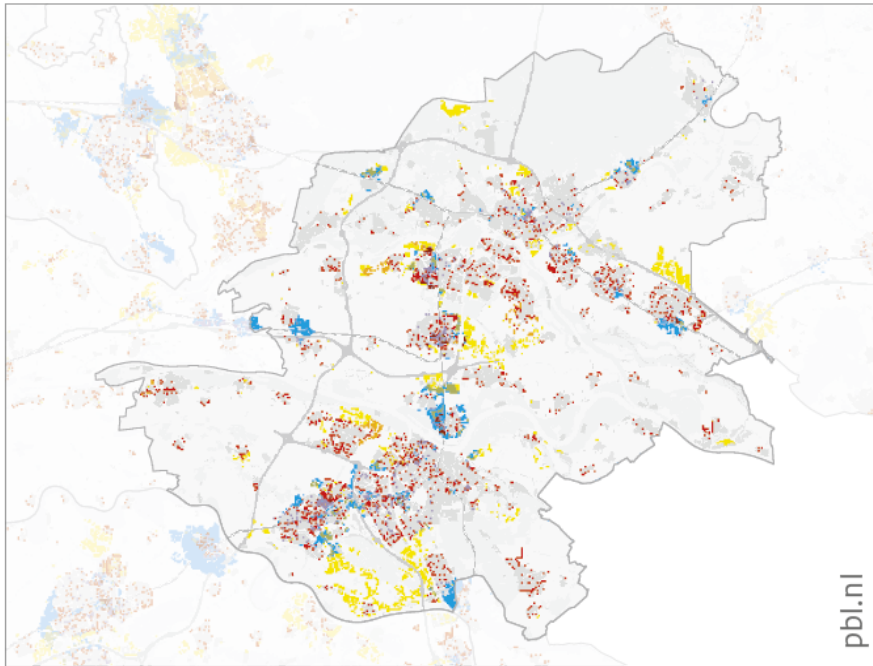

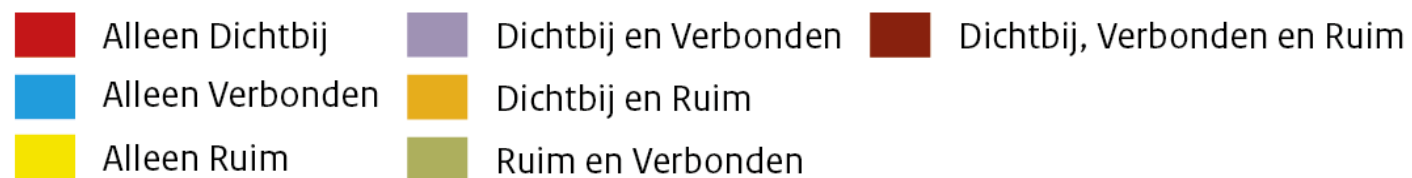
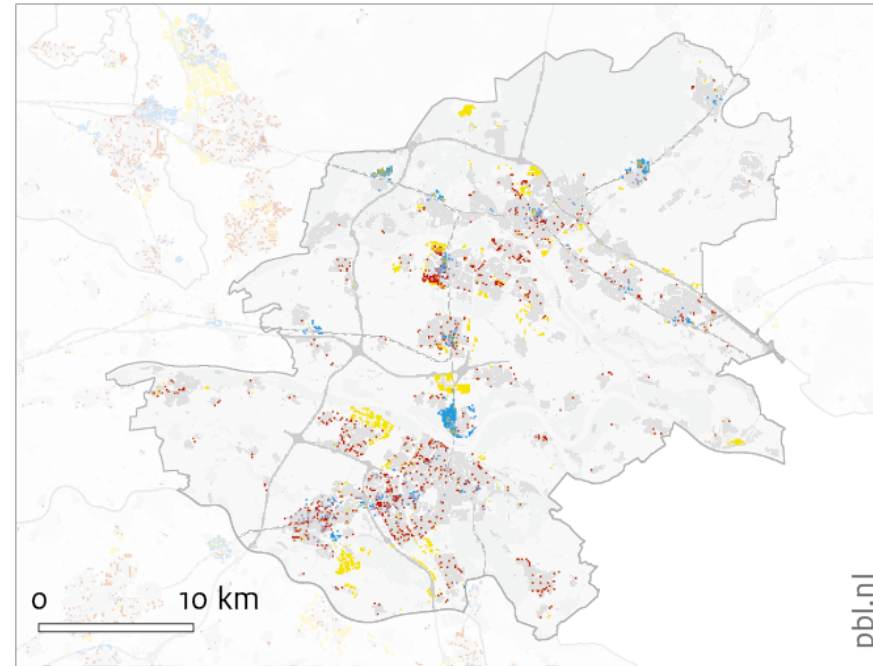
Ruimtelijke keuzes doen ertoe

Vergelijking verstedelijkingsvarianten in regio Arnhem-Nijmegen, 2050

Scenario Hoog

Scenario Laag

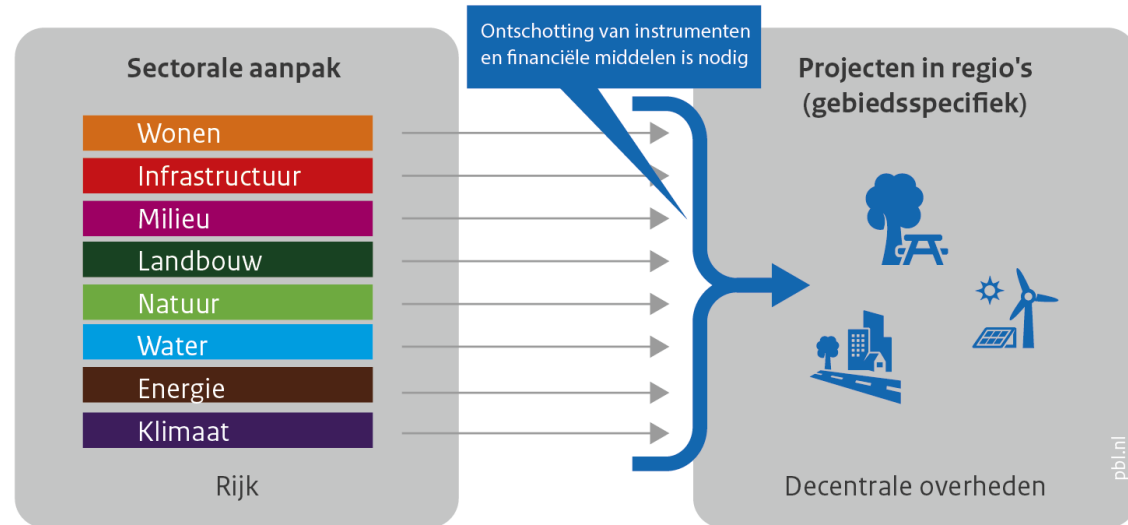
4 Van vooral systeem- naar meer resultaatverantwoordelijkheid Rijksoverheid

Meer resultaatverantwoordelijkheid Rijk

Meer resultaatverantwoordelijkheid Rijk

Beleids optie 1

Sectorale doelen en randvoorwaarden

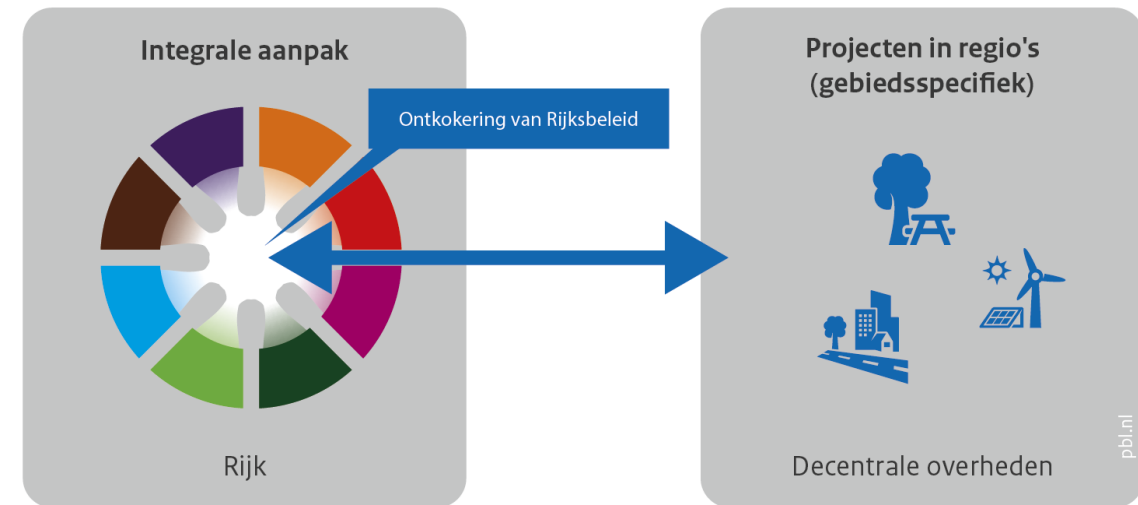

Bron: PBL

Meer resultaatverantwoordelijkheid Rijk

Beleids optie 2

Integraal omgevingsbeleid

Bron: PBL